

РЕСПУБЛИКА
ТАТАРСТАН

ИСПОЛНИТЕЛЬНЫЙ
КОМИТЕТ САБИНСКОГО
МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА

ТАТАРСТАН
РЕСПУБЛИКАСЫ

САБА МУНИЦИПАЛЬ
РАЙОНЫНЫҢ БАШКАРМА
КОМИТЕТЫ

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

27.05.2020

КАРАР

№ 724-п

2020-2024 елларга Татарстан Республикасы
Саба муниципаль районы халкы арасында
жәмәгать сәламәтлеген ныгыту буенча
муниципаль программаны раслау турында

Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының “2021 елга кадәр Татарстан Республикасы Сәламәтлек саклау системасын үстерү “дәүләт программасын раслау турында “2013 елның 1 июлендәге 461 номерлы карарына үзгәрешләр кергү турында” 2019 елның 6 июнендәге 472 номерлы карары нигезендә, халыкның сәламәтлеген, аларның тормыш сыйфатын яхшырту, жәмәгать сәламәтлеге культурасын формалаштыру, сәламәтлеккә жаваплы караш булдыру максатларында, Саба муниципаль районы Башкарма комитеты

КАРАР БИРӨ:

1. 2020 - 2024 елларга Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы халкы арасында жәмәгать сәламәтлеген ныгытуның муниципаль программасын расларга (кушымта итеп бирелә).
2. Әлеге карарны Интернет челтәрендә - Татарстан Республикасының Хокукый мәгълүматлар турындагы <http://pravo.tatarstan.ru> рәсми порталында һәм Саба муниципаль районының <http://saby.tatarstan.ru> рәсми сайтында бастырып чыгарырга.

Житәкче

М.Р. Ишниязов

Татарстан Республикасы
Саба муниципаль районы
Башкарма комитетының

номерлы карары белән
РАСЛАНГАН

**2020-2024 елларга Татарстан Республикасы
Саба муниципаль районы халкы арасында
жәмәгать сәламәтлеген ныгыту
муниципаль программасы**

Программа Паспорты

Программаның исеме	2020-2024 елларга Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы халкы арасында жәмәгать сәламәтлеген ныгыту муниципаль программасы (алга таба-Программа)
Программаның заказ бирүчесе	Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Башкарма комитеты
Программаның төп эшләрүчесе	Саба муниципаль районы Башкарма комитеты
Программаның максатлары	<p>Гражданның сәламәт яшәү рәвешенә мотивацияләү системасын формалаштыру (алга таба – сәламәт яшәү рәвеше), шул исәптән сәламәт туклану һәм зарарлы гадәтләрдән баш тарту.</p> <p>2024 елга гражданның тарафыннан сәламәт яшәү рәвешен алып баруға ярдәм итә торган мохит булдыру аша, сәламәт туклануны (шул исәптән микронутрент житешсезлекне бетерү, тоз һәм шикәр куллануны киметү), тәмәке төтененән саклау, алкоголь куллануны, шулай ук көмешкә кууны киметүне дә кертеп, сәламәт яшәү рәвешен алып баручы гражданның өлешен арттыруны тәмин итү, гражданның жәмәгать сәламәтлеге программаларын, мәгълүмати-коммуникацион кампанияләре һәм гамәлгә кертү, гражданның һәм коммерцияле булмаган оешмаларның жәмәгать сәламәтлеген ныгыту чараларына жәлеп итү, сәламәтлекне ныгытуның корпоратив программаларын эшләү һәм гамәлгә кертү юлы белән сәламәт яшәү рәвешен алып баруға мотивлаштыру</p>
Программаның бурычлары	Сәламәт туклануны һәм зарарлы гадәтләрдән баш тартуны да кертеп, гражданның сәламәт яшәү рәвешенә мотивацияләү системасын формалаштыру/
Программаны тормышка ашыру вакыты	2020-2024 еллар
Программаны финанслау күләме	2020-2024 елларда Программаны Саба муниципаль районы бюджеты хисабына финанслауның гомуми күләме 212,650 мең

	<p>сум тәшкил итәчәк.</p> <p>Шул исәптән: 2020 ел-212,650 мең сум; 2021 ел-0,000 мең сум; 2022 ел-0,000 мең сум; 2023 ел-0,000 мең сум; 2024 ел-0,000 мең сум.</p> <p>Программаны финанслау күләмнәре фаразлану характерына ия һәм тиешле финанс елына һәм план чорына Саба муниципаль районы бюджеты проектын формалаштырганда ел саен аныкланырга тиеш.</p>
Программаны тормышка ашыруның көтелгән соңгы нәтижеләре	<p>Программаны тормышка ашыру нәтижәсендә 2024 елга түбәндәгеләр планлаштырыла:</p> <ul style="list-style-type: none"> – 16-59 яшьлек ир-атлар арасында үлүчеләр санын киметү – 10 мең кешегә 46га кадәр; – 16-54 яшьлек хатын-кызлар арасында үлүчеләр санын киметү – 10 мең кешегә 9га кадәр; – жан башына алкогольле продукцияне ваклап сатуны 6,8 литрга кадәр киметү

I. Өстәмә программаны гамәлгә ашыру сферасының характеристикасы, әлеге өлкәдә төп проблемаларны тасвирлау һәм аның үсеше фаразлары

Программа сәламәт яшәү рәвешен формалаштыруга, сәламәтлекне ныгытуга, халыкның барлык яшь төркемнәренен физик активлыгын һәм әзерлеген күтәрүгә, яхшы һәм сәламәт ял итү өчен шартлар тудыруга юнәлтелгән чараларны үтәүне күздә тотта.

Бик тиз үсә торган мәгълүмати технологияләр, кешенен глобаль мәгълүмат киңлегенә югары интеграцияләнгән шартларында, кагыйдә буларак, заманча жәмгыятьтә шәхеснен тулы кыйммәтле эшчәнлегенә белән бәйле проблемалар кискенләшә. Шул ук вакытта барлыкка килгән йөкләнеш, компьютер белән эшләү (заманча дөньяда төп мәгълүмат чыганагы) үз сәламәтлегенә белән шөгыйльләнүгә вакытны киметә. Бигрәк тә бу проблема балалар өчен актуаль. Бүген уку эшчәнлегенен аерым аспектылары укучыларның сәламәтлегенә тискәре йогынты ясаучы фактор буларак карала. Моның сәбәбе-югары уку йөкләнешләре, физик тәрбия буенча һәрвакытта да нәтижәле уку процессы булмау, кирәкле критерийлар булмау һәм педагогларны, ата-аналарны, укучыларны сәламәтлекне ныгытуга начар мотивацияләү.

Хезмәт, Мәгариф, ял өлкәләре үсешенен прогрессив тенденцияләренә бәйле рәвештә, кешегә карата арта торган таләпләр физик культураның югары әһәмиятлелеген күрсәтә, ә икенче яктан, кешегә сәламәтлек ныгытуда ныклык бирми торган бу өлкәләрдә аның эшчәнлегенә түбән дәрәжәдә булуы билгеләнә. Бу халыкка (бигрәк тә яшьләргә) бөтен потенциалларын тормышка ашырырга, гармонияле рәвештә үсәргә һәм жәмгыятьнен социаль-сәяси һәм икътисади торышының тискәре шартларына нәтижәле каршы торырга мөмкинлек бирми.

Жәмәгать аңында тулаем жәмгыятьнен һәм һәр кешенен физик культурасы сәламәт яшәү рәвешен формалаштыру һәм тормышка ашыруның төп шарты булып тора дигән фикер ныгырга тиеш. Ул, үз чиратында, үз-үзенә яхшы хис итү һәм

күтәренке кәеф нигезе генә түгел, ә жәмгыятьне савыктыруга юл, аның күп кенә социаль проблемаларын хәл итүгә нигез булып тора.

Саба муниципаль районында физкультура һәм спортны үстерү уздырыла торган социаль сәясәтнең өстенлекле юнәлеше булып тора.

Районда 119 спорт корылмасы бар, 35 спорт төре үсеш ала, 32,7% халык төрле дәрәжәдә физик культура һәм спорт белән шөгыйльләнүгә тартылган.

Шул ук вакытта, физик культура һәм спорт белән даими шөгыйльләнүчеләрнең гомуми өлеше башка районнардагыга караганда берәз югарырак булуга карамастан, халыкны шөгыйльләр белән тәэмин итү өчен кирәкле запас күзәтелә. Бу аеруча мәктәп укучылары, пенсионерлар һәм хатын-кызлар арасында сизелә. Аерым уңышларга карамастан, татар-башкорт милли спорт көрәше, ир-атлар һәм хатын-кызлар футболы һәм башка төрләр буенча күрсәткечләр канәгатьләнәрлек түгел. Кайбер авыл жирлекләрендә физик культура һәм спортны үстерү мәсьәләләренә игътибар житәрлек түгел. Әлеге жирлекләрдән килгән ярышларда спортчыларның катнашуы мәжбүри, ашыгыч характерда.

Саба районында сәламәт яшәү рәвешен формалаштыруга, йогышлы булмаган авырулар һәм аларның үсеше риск факторлары белән көрәшкә юнәлдерелгән чаралар комплексы гамәлгә ашырыла.

Сәламәт яшәү рәвешен формалаштыру мәсьәләләре Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының балигъ булмаганнар эшләре һәм аларның хокукларын яклау буенча ведомствоара комиссияләре, Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының наркотикларга каршы комиссиясе, Татарстан Республикасы Саба муниципаль районында хокук бозуларны профилактикалау буенча ведомствоара эшче төркем, Саба районында алкоголь продукциясен, сыра, тәмәкене чамасыз куллануны профилактикалау һәм халык арасында сәламәт яшәү рәвешен формалаштыру буенча ведомствоара эшче төркем, СПИДка каршы көрәш буенча ведомствоара эшче төркем утырышларында, Саба муниципаль районы халкына гигиеник белем бирү һәм тәрбияләү Советында карала.

Төп чаралар “Демография” федераль милли проекты кысаларында тормышка ашырыла.

Татарстан Республикасында төп чаралар Татарстан Республикасының түбәндәге тармак дүүләт программалары кысаларында тормышка ашырыла:

1. “2020 елга кадәр Татарстан Республикасы Сәламәтлек саклау системасын үстерү” дүүләт программасы (Өстәмә программа 1 “Авыруларны профилактикалау һәм сәламәт яшәү рәвешен формалаштыру. Беренчел медик-санитар ярдәм күрсәтүне үстерү”);

2. “2014-2021 елларга Татарстан Республикасының икътисадый үсеше һәм инновацион икътисады” дүүләт программасы (Өстәмә программа 3. “2014-2021 елларга Татарстан Республикасында социаль юнәлешле коммерциячел булмаган оешмаларга ярдәм итү”);

3. “2014-2021 елларга Татарстан Республикасында жәмәгәт тәртибен тәэмин итү һәм жинаятьчелеккә каршы тору” дүүләт программасы (Өстәмә программа 4. “2014-2021 елларга Татарстан Республикасы халкы арасында наркоманияне профилактикалау”, өстәмә программа 5. “2014-2021 елларга Татарстан Республикасында хокук бозуларны һәм жинаятьчелекне профилактикалау эшчәнлеген оештыру”, өстәмә программа 7. “2017-2022 елларга Татарстан Республикасында алкогольле продукцияне чамадан тыш куллану масштабларын киметү һәм алкогольизмны профилактикалау”);

4. “2014 - 2020 елларга Татарстан Республикасында яшьләр сәясәтен, физкультура һәм спортны үстерү” дәүләт программасы (Өстәмә программа 2 “2014-2020 елларга балалар һәм яшьләрнең ялын оештыру”, өстәмә программа 5 “2016-2020 елларга Татарстан Республикасы яшьләренә патриотик тәрбия бирү”, өстәмә программа 8 “2016 - 2018 елларга Татарстан балалары”).

Хроник йогышлы булмаган авырулар белән көрәшүгә багышланган тематик чаралар кысаларында массакүләм мәгълүмати-пропаганда чараларын уздыру технологияләре эшләнде.

Татарстан Республикасы Президенты Указы белән йөрәк-кан тамырлары авыруларына каршы көрәш елы дип игълан ителгән 2015 елда мәгълүмат кампаниясен уздыру моделле формалаштырылды. Алга таба аның нигезендә түбәндәге тематик еллар үткәрелде: 2016 ел-онкология авырулары белән көрәшү елы, 2017 ел - терәк-хәрәкәт аппараты авыруларын һәм травматизмны профилактикалау елы, 2018 елда - ир-атлар сәламәтлегенә багышланган мәгълүмат кампаниясе.

Соңгы биш елда массакүләм чаралар үткәргәндә волонтерлар катнашында флешмоблар, тренинглар, акцияләр куллану башланды.

“Саба РҮХ” ДАССОның Сәламәтлек саклау оешмаларында ел саен 1700дән артык кешене колачлап төрле юнәлештәге 10 “Пациентлар мәктәбе” эше оештырылды. Халык өчен ачык мәгълүматлы “Сәламәтлек почмаклары” булдырылды.

Барлык белем бирү учреждениеләрендә (мәктәп һәм гимназия) укучылар һәм ата-аналар өчен сәламәт яшәү рәвешен формалаштыруга багышланган күрсәтмә мәгълүмат белән “Сәламәтлек почмаклары” булдырылган.

Массакүләм мәгълүмат чаралары - телевидение, радио һәм матбугат, шулай ук интернет-технологияләр аша хезмәттәшлек итү буенча актив мәгълүмати кампания алып барыла.

Районның табиб-наркологи тарафыннан гомуми белем бирү мәктәпләренең, башлангыч һәм урта һөнәри белем бирү учреждениеләренең өлкән сыйныф укучылары арасында эчүчелекне һәм эчкечелекне беренчел кисәтү чаралары үткәрелә.

Ата-аналар өчен превентив программалар: видеолекторияләр, тематик жыелышлар, тарату материалын чыгару һәм тарату уңышлы тормышка ашырыла.

Ел саен Россия Федерациясе Сәламәтлек саклау министрлыгы билгеләгән тәртиптә халыкка диспансеризация һәм медицина тикшерүләре үткәрелә, Татарстан Республикасы Сәламәтлек саклау министрлыгының норматив хокукый актлары нигезендә онкоскрининглар гамәлгә ашырыла.

Өлкән халыкның аерым төркемнәренә диспансеризация уздырганда 5229 кеше тикшерелде, 231ендә беренче тапкыр авырулар ачыкланды.

Аерым категорияләрдәге балаларны (стационар учреждениеләрдәге ятим балалар һәм авыр тормыш хәлендә калган ата-ана тәрбиясеннән мәхрүм булган балалар), диспансеризацияләү кысаларында 171 бала каралды, беренче тапкыр 11 авыру ачыкланды.

Өлкән яшәтәге халыкның аерым төркемнәрен диспансеризацияләү буенча 5229 кеше диспансеризация узды, II этапка 367 кеше жибәрелгән (тикшерелгән кешеләрнең 7% ы). I төркемгә - 17,5%, II төркемгә-29,2%, III төркемгә -53,3% кертелгән. 2,4% кешедә түбән физик активлык ачыкланган, йөрәк-кан тамырлары авырулары үсешенә риск факторлары - 5,5% кешедә, 0,5% кеше рациональ тукланмый, 6,2% кешенең артык тән массасы бар.

Диспансер күзәтүенә алынган затлар саны 12,7% ка диярлек артты: I урында-кан әйләнеше системасы авырулары буенча (18,2%), II урында – шешләр барлыкка килү (9,7%), III урында - эндокрин системасы авырулары (8 %).

2019 елда түбәндәге тикшерүләр үткәрелде: акушер-гинекологларга һәм акушеркаларга беренчел йөрү кысаларында 3644 хатын - кызны цитологик скрининг тикшерүе (1 кешедә аналык муентыгы яман шеше ачыкланган); 1844 хатын – кыз маммографик скрининг тикшерүе узды, диспансеризация үткән вакытта бер хатын-кызда сөт бизенә яман шеше, 64 хатын-кызда зарарсыз сыйфаттагы патологияләр ачыкланды; күкрәк читлегә органнарын ел саен профилактик тикшерү кысаларында 2547 кешегә скрининг үткәрелде; 8 кеше арасында авырулар ачыкланды, шуларның 2дә зарарлы шеш. Өлкән яшьтәге халыкның аерым төркемнәрен диспансеризацияләү кысаларында 5229 кеше тикшерелде - планның 100% ы; 3 зарарлы шеш очрагы ачыкланды, шуларның 3се I-II стадиясендә.

Профилактик эштә табиблар һәм урта медицина хезмәткәрләре актив роль уйный.

Профилактик эшне халыкка район поликлиникасы, Шәмәрдән участок хастаханәсе поликлиникасы һәм 2 табиб амбулаториясе, 41 ФАП күрсәтә.

Татарстан Республикасында хроник йогышлы булмаган авыруларны профилактикалау һәм сәламәт яшәү рәвешен формалаштыру мәсьәләләре буенча эшне регламентлаштыручы норматив хокукый актлар:

Россия Федерациясе Сәламәтлек саклау министрлыгының “Россия Федерациясендә авыруларны профилактикалау буенча Сәламәтлек саклау органнары һәм учреждениеләре эшчәнлеген камилләштерү турында” 2003 елның 23 сентябрәндәге 455 номерлы боерыгы;

Россия Федерациясе Сәламәтлек саклау министрлыгының “Медицина оешмаларында йогышлы булмаган авыруларны профилактикалау һәм сәламәт яшәү рәвешен формалаштыру буенча чараларны оештыру һәм гамәлгә ашыру тәртибен раслау турында” 2015 елның 30 сентябрәндәге 683н номерлы боерыгы;

Татарстан Республикасы Президентының “Татарстан Республикасында наркотикларга каршы комиссия эшчәнлегенә оештыру мәсьәләләре турында” 2007 елның 25 декабрәндәге ПУ-698 номерлы Указы;

Татарстан Республикасы Президентының “Хокук бозуларны профилактикалау буенча Татарстан Республикасы Хөкүмәт комиссиясе турында” 2010 елның 9 гыйнварындагы ПУ-1 номерлы Указы;

Татарстан Республикасы Президентының “Татарстан Республикасында Алкоголь һәм спиртлы продукция әйләнеше өлкәсендәге ситуацияне тикшереп торы Советын төзү турында” 2010 елның 3 февралендәге ПУ-41 номерлы Указы;

Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының “Татарстан Республикасында балигъ булмаганнар эшләре һәм аларның хокукларын яклау комиссияләре турында “2011 елның 20 маендагы 26-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законын гамәлгә ашыру чаралары хакында” 2012 елның 24 сентябрәндәге 798 номерлы карары;

Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының “Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты каршындагы СПИДка каршы көрәш буенча ведомствоара комиссия составын раслау турында” 2005 елның 6 сентябрәндәге 438 номерлы карары;

Татарстан Республикасы Сәламәтлек саклау министрлыгының “Сәламәт бала Кабинеты эшен оештыру турында” 2006 елның 6 июлендәге 706 номерлы боерыгы;

Татарстан Республикасы Сәламәтлек саклау министрлыгының "Татарстан Республикасы гражданның, алкоголь һәм тәмәке куллануны киметүне дә кертәп, сәламәт яшәү рәвешен формалаштыру буенча Сәламәтлек үзәкләре эшчәнлеген оештыру турында" 2009 елның 23 ноябрәндәге 1592 номерлы боерыгы ;

Татарстан Республикасы Сәламәтлек саклау министрлыгының "Татарстан Республикасы сәламәтлек үзәге табибы кабул итү регламенты турында" 2010 елның 2 сентябрәндәге 1105 номерлы боерыгы;

Татарстан Республикасы Сәламәтлек саклау министрлыгының "Тәмәке тартудан баш тарту буенча медицина ярдәме кабинетларын оештыру турында" 2014 елның 30 сентябрәндәге 1768 номерлы боерыгы;

Татарстан Республикасы Сәламәтлек саклау министрлыгының "Татарстан Республикасы дәүләт сәламәтлек саклау учреждениеләрендә йогышлы булмаган авыруларны профилактикалауны һәм сәламәт яшәү рәвешен формалаштыру буенча чаралар үткәрүне оештыру турында" 2016 елның 10 мартындагы 417 номерлы боерыгы;

төрле яшь төркемәндәге халыкка профилактик медицина тикшерүләрен үткәрүне һәм диспансеризация уздыруны регламентлы торган федераль һәм республика норматив хокукый актлары;

наркология хезмәте эшчәнлеген оештыру тәртибен регламентлаучы федераль һәм республика норматив хокукый актлары;

онкологик авыруларны диагностикалауны оештыруны регламентлаучы федераль һәм республика норматив хокукый актлары, шул исәптән онкоскрининглар.

Район гражданны арасында йогышлы булмаган авырулар үсешенә риск факторларының, шул исәптән йөрәк-кан тамырлары һәм онкологик үлем-китемнәң төп сәбәпләре булып торучыларның таралуының югары дәрәжәсе билгеләнә. Гражданнының үз сәламәтлеген саклау өчен мотивациясе һәм жаваплылыгы житәрлек дәрәжәдә түгел.

Сәбәпләренә берсе - район халкының сәламәтлек мәсьәләләре буенча хәбәрдар булмавы. Шуңа бәйлә рәвештә, халыкның сәламәт яшәү рәвешенә карата ышанычын арттыра торган чаралар, хәвеф-хәтәр факторларын иртә ачыклау, шулай ук авыруларның үзләрен иртә диагностикалау һәм дөвалау чаралары кирәк.

Сәламәт яшәү рәвеше һәм авыруларны профилактикалау өлкәсендә үзгәртеп корулардан башка халыкның үлем һәм авыру күрсәткечләрен тамырдан үзгәртүгә ирешеп булмаячак.

Сәламәтлек саклау өлкәсендә профилактика өстенлеген гәмәлгә ашыру сәламәтлек саклау өлкәсендә дәүләт һәм башкарма хакимият органнары, Татарстан Республикасында жирле үзидарә органнары тарафыннан сәламәт яшәү рәвешен формалаштыруга юнәлдерелгән махсус программаларны алга таба эшләү һәм гәмәлгә ашыру юлы белән, шулай ук йогышлы булмаган авыруларны һәм аларның үсеше риск факторларын үз вакытында ачыклау юлы белән тәэмин ителергә тиеш.

Гражданның, шул исәптән балаларда һәм үсмерләрдә сәламәтлек саклау системасын формалаштыру гражданнының сәламәтлекләре өчен куркыныч факторлары турында хәбәрдарлыгын арттыруга, сәламәт яшәү рәвешен алып баруға мотивация формалаштыруга юнәлдерелгән чаралар тарафыннан сизелерлек якланырга тиеш.

Сәламәт яшәү рәвеше тәмәке һәм Наркотиклар кулланудан, алкогольдән явызларча файдаланудан баш тартуны, шулай ук рациональ туклануны һәм симерүне булдырмый торган тиешле физик активлык дәрәжәсен арттыруны күздә тоту.

Сәламәтлек өчен риск факторлары турында халыкка актив мәгълүмат бирү һәм сәламәт яшәү рәвешен алып баруга мотивация формалаштыру барлык массакуләм мәгълүмат чаралары (яшь, женес, белем, социаль статус буенча аерылып торган халык төркемнәренә үзенчәлеген исәпкә алып, телевидение, “Интернет” челтәре, радио, басма басмалар) аша башкарылырга тиеш.

Хәзерге вакытта балалар, яшүсмерләр, яшьләр һәм студентларда сәламәт яшәү рәвешен формалаштыру аерым әһәмияткә ия, бу алар арасында тәмәке тартуның киң таралуына, шулай ук рациональ булмаган туклану, тән массасы арту һәм симерү, түбән физик активлыкка бәйле.

Наркомания һәм эчкечелек проблемалары аерым игътибарга лаек.

Халыкның, шул исәптән балалар һәм яшүсмерләрнең сәламәт яшәү рәвеше алып баруга мотивациясен арттыру процессы республика министрлыклары һәм ведомстволары, йогышлы булмаган авырулар һәм бәйлелек риск факторлары турында халыкка мәгълүмат бирүдә катнашучы ижтимагый оешмалар ярдәмче программасын тормышка ашыруга жәлеп итеп, сәламәт яшәү рәвеше алып баруга мотивация системасын булдыру һәм моның өчен тиешле шартлар тәмин итү, шулай ук әлеге процессларны мониторинг уздыру аша тикшереп торуну гамәлгә ашыру белән ведомствоара күпбаскычлы хезмәттәшлекне күз алдында тоту.

Профилактик чаралар йөрәк-кан тамырлары һәм онкология авырулары белән көрәштә, барыннан да элек, эшкә яраклы гражданның арасында иң мөһимнәре булырга тиеш. Иң мөһим ресурсларның берсе-мәгълүмати кампанияләр үткәрү.

II. Өстәмә программаны гамәлгә ашыруның төп максатлары һәм бурычлары, сроклары һәм этаплары

Программаның максатлары:

Гражданның сәламәт яшәү рәвешенә мотивацияләү системасын формалаштыру (алга таба – сәламәт яшәү рәвеше), шул исәптән сәламәт туклану һәм зарарлы гадәтләрдән баш тарту. 2024 елга гражданның тарафыннан сәламәт яшәү рәвешен алып баруга ярдәм итә торган мохит булдыру аша, сәламәт туклануны (шул исәптән микронутрент житешсезлекне бетерү, тоз һәм шикәр куллануны киметү), тәмәке төтенәнән саклау, алкоголь куллануны, шулай ук көмешкә кууну киметүне дә көртеп, сәламәт яшәү рәвешен алып баручы гражданның өлешен арттыруны тәмин итү, гражданның жәмәгать сәламәтлеге программаларын, мәгълүмати-коммуникацион кампанияләргә гамәлгә көртү, гражданның һәм коммерцияле булмаган оешмаларны жәмәгать сәламәтлеген ныгыту чараларына жәлеп итү, сәламәтлекне ныгытуның корпоратив программаларын эшләрү һәм гамәлгә көртү юлы белән сәламәт яшәү рәвешен алып баруга мотивлаштыру.

Куелган максатларга ирешү өчен түбәндәге бурычларны хәл итәргә кирәк:

Сәламәт туклануны һәм зарарлы гадәтләрдән баш тартуны да көртеп, гражданның сәламәт яшәү рәвешенә мотивацияләү системасын формалаштыру:

жәмәгать сәламәтлеге үзәкләренә яна моделен гамәлгә көртү;

муниципаль берәмлекләрдә жәмәгать сәламәтлеге программаларын гамәлгә көртү;

сәламәтлекне ныгытуның корпоратив программаларын эшләрү һәм гамәлгә көртү.

III. Өстәмә программаны гамәлгә ашыру сроктары һәм этаптары

Өстәмә программа бер этапта - 2020-2024 елларда тормышка ашырыла.

IV. Программаны тормышка ашыру механизмы

Программада катнашучыларның эшчәнлеген тормышка ашыру һәм координацияләү өчен җаваплы булып Саба муниципаль районы Башкарма комитетының яшьләр эшләре һәм спорт бүлеге тора, ул предприятие җитәкчеләре, жирле үзидарә органнары һәм башка оешмалар белән берлектә:

программа чаралары исемлеген, аларны тормышка ашыру чыгымнарын, шулай ук Программаны тормышка ашыру механизмын аныклай буенча билгеләнгән тәртиптә тәкъдимнәр эзерли;

ел саен, хисап елыннан соң килгән елның 30 гыйнварына кадәр, программаны тормышка ашыруның барышы турында хисап эзерли һәм аны Саба муниципаль районы Башкарма комитетына тапшыра.

Отчет мәгълүматын җыю һәм агрегацияләү өчен Саба муниципаль районы Башкарма комитетының яшьләр эшләре һәм спорт бүлеге җаваплы.

Программаны үтәүчеләр, хисап кварталыннан соң килүче айның 10 числосына кадәр, Саба муниципаль районы Башкарма комитетына Программа чараларының үтәлеше турында мәгълүмат тапшыралар.

V. Аларны гамәлгә ашыру нәтижеләрен бәяләү индикаторлары исемлеге

Ахыргы нәтижеләрне бәяләү индикаторлары (үлчәү берәмлекләре)	Индикаторлар кыйммәте (фараз)				
	2020	2021	2022	2023	2024
Җан башына (литрларда) алкогольле продукцияне ваклап сату < * > - 6,8	7,2	7,1	7,0	6,9	6,8
16 - 59 яшьтә ир-атлар арасында үлүчеләр саны-10 мең кешегә-470,1	54	52	50	48	46
16 - 54 яшьтә хатын-кызлар арасында үлүчеләр саны-10 мең кешегә-147,4	13	12	11	10	9

2020-2024 елларга Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы халкы арасында жәмәгать сәламәтлеген ныгыту муниципаль программасына 1 кушымта

2020-2024 елларга Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы халкы арасында жәмәгать сәламәтлеген ныгыту муниципаль программасы чаралары планы

№ пп	Чаралар исеме	Үтәү вакыты (еллар)	Финанслау чыганаclarы (мең сум)			Башкаручылар
			Республика бюджеты	Муници паль бюджет	Барлығы	
1	2	3	4	5	6	7
I. Сәламәт яшәү рәвешен формалаштыру буенча чаралар оештыру						
1.1.	Сәламәт яшәү рәвеше мәсьәләләре буенча федераль һәм республика норматив хокукый актларын һәм методик документларны гамәлгә кертү.	2020-2024	0,000	0,000	0,000	Жирле үзидарә органнары
1.2.	Саба муниципаль районында алкоголь продукциясен, сыра, тәмәкене чамадан тыш куллануны профилактикалау һәм халык арасында сәламәт яшәү рәвешен формалаштыру буенча ведомствоара эшче төркем эшчәнлеген оештыру	2020-2024	0,000	0,000	0,000	Саба муниципаль районы Башкарма комитеты

1.3.	Сәламәт яшәү рәвешен пропагандалауның көнүзәк мәсьәләләре буенча район газетасында радио -, телетрансляцияләр һәм публикацияләр үткәрү	2020-2024	0,000	0,000	0,000	Массакуләм мәгълүмат чаралары
1.4.	Гаилә белән бергәләп вакыт үткәрү һәм гаилә белән ял итү рәвешләрен үстерү, гаиләнең әхлакый-эстетик кыйммәтләрен, мәдәни традицияләрне формалаштыру.	2020-2024	0,000	0,000	0,000	Саба муниципаль районы Башкарма комитетының мәдәният бүлеге, Саба муниципаль районы Башкарма комитетының ГХАТ бүлеге, ТР Хезмәт, мәшгульлек һәм социаль яклау министрлыгының Саба муниципаль районндагы социаль яклау бүлеге, жирле үзидарә органнары
1.5.	Балаларның һәрьяклап үсешенә, жәмгыять мәнфәгатьләрендә бала шәхесенә формалашуына ярдәм итү.	2020-2024	0,000	0,000	0,000	“Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Башкарма комитетының Мәгариф идарәсе” МКУ
II. Ижтимагый берләшмәләрне жәлеп итеп, хезмәт коллективларында, учреждениеләрдә (оешмаларда) сәламәт яшәү рәвеше өчен хәрәкәт формалаштыру						
2.1.	Хезмәткәрләрнең сәламәтлеген ныгытуның, шул исәптән сәламәт яшәү рәвешен формалаштыру чараларын да кертеп, корпоратив программаларын гамәлгә кертү, тәмәке тартудан, алкоголь эчемлекләреннән явызларча файдаланудан баш тарту, сәламәт туклануга күчү.	2020-2024	0,000	0,000	0,000	Предприятие, учреждение, оешма житәкчеләре
III. Алкогольле продукцияне чамадан тыш куллану масштабларын киметү һәм алкогольизмны профилактикалау буенча чаралар						
3.1.	Алкогольле продукцияне сату, чикләү тәртибен регламентлаучы федераль һәм республика норматив хокукый актларының үтәләше буенча контроль-күзәтчелек чаралары.	2020-2024	0,000	0,000	0,000	Саба муниципаль районы Башкарма комитеты

3.2.	Социаль өлкә, мәгариф, мәдәният, сәламәтлек саклау учреждениеләре, бизнес вәкилләре, авыл хужалыгы предприятиеләре житәкчеләре, ижтимагый һәм социаль юнәлешле коммерцияле булмаган оешмалар, дини конфессияләр белән алкоголь продукциясеннән явызларча файдалануны киметү мәсьәләләре буенча хезмәттәшлек	2020-2024	0,000	0,000	0,000	Жирле үзидарә органнары, Мәдәният бүлеге, Саба муниципаль районы Башкарма комитетының яшьләр эшләре һәм спорт бүлеге, “Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Башкарма комитетының Мәгариф идарәсе” МКУ, “Саба РҮХ” ДАССО, авыл хужалыгы оешмалары житәкчеләре, ижтимагый оешмалар: Ветераннар жәмгыяте, Хатын-кызлар Советы, Дини оешмалар
IV. “Әйләнә-тирәдәге тәмәке төтенә йогынтысыннан һәм тәмәке тарту нәтижәләреннән гражданның сәламәтлеген саклау турында” 2013 елның 23 февралендәге 15-ФЗ номерлы Федераль закон таләпләрен үтәү						
4.1.	Социаль өлкә, мәгариф, мәдәният, сәламәтлек саклау учреждениеләре, бизнес вәкилләре, авыл хужалыгы предприятиеләре житәкчеләре, ижтимагый һәм социаль юнәлешле коммерциячел булмаган оешмалар, дини конфессияләр белән тәмәке тартуның таралуын киметү мәсьәләләре буенча хезмәттәшлек	2020-2024	0,000	0,000	0,000	Жирле үзидарә органнары, Мәдәният бүлеге, Саба муниципаль районы Башкарма комитетының яшьләр эшләре һәм спорт бүлеге, “Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Башкарма комитетының Мәгариф идарәсе” МКУ, “Саба РҮХ” ДАССО, авыл хужалыгы оешмалары житәкчеләре, ижтимагый оешмалар: Ветераннар жәмгыяте, Хатын-кызлар Советы, Дини оешмалар
V. Массакүләм физик культураны үстерү чаралары						
5.1.	Авил торак пунктларын федераль һәм республика программалары кысаларында спорт майданчыклары белән тәэмин итү	2020-2024	3 045,220		3 045,220	Жирле үзидарә органнары

5.2	Төрле яшьтәге халыкның яшәу урыны буенча киң катнашында, эшләүчеләр, хезмәткәрләр һәм яшьләр арасында (спорт ярышлары, спорт эстафеталары: Милләтләр кроссы, Россия чаңгы юлы, ГТО ВФСК фестивальләре) физкультура-сәламәтләндрү һәм массакүләм-спорт чаралары үткөрү	2020-2024	0,000	202,650	202,650	Саба муниципаль районы Башкарма комитетының яшьләр эшләре һәм спорт бүлеге, спорт учреждениеләре
5.3.	Физик мөмкинлекләре чикләнган кешеләр арасында спорт эшен оештыру, адаптив физик культура һәм спортны үстерү өчен шартлар тудыру.	2020-2024	0,000	10,000	10,000	Саба муниципаль районы Башкарма комитетының яшьләр эшләре һәм спорт бүлеге, спорт учреждениеләре
5.4.	Физик культура һәм спорт белән шөгыльләнү мөмкинлеген тәэмин итү буенча халык өчен социаль чараларны гамәлгә ашыру.	2020-2024	0,000	0,000	0,000	Жирле үзидарә органнары
	БАРЛЫГЫ		3 045,220	212,650	3 257,870	